

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ ФАРМАЦІЇ

У рамках проєкту
Національного фармацевтичного університету
«ФАРМАЦЕВТИЧНІ НАУКОВІ ШКОЛИ СЛОБОЖАНЩИНИ»
до 15-річчя наукової школи професора *Алли КОТВИЦЬКОЇ*

«СОЦІАЛЬНА ФАРМАЦІЯ: СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ»

МАТЕРІАЛИ
Х МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

28 травня 2025 року

Харків
НФаУ
2025

ДОСЛІДЖЕННЯ ПОКАЗНИКІВ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ ЗДОБУВАЧІВ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ОСВІТИ

Авраменко Т. М., Тетерич Н.В., Дядюн Т. В.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

socpharm@nuph.edu.ua

Доведено, що емоційний інтелект є одним із ключових параметрів soft skills здобувачів фармацевтичної освіти, який сприяє досягнення їх успіху в усіх життєвих сферах. Проведено психологічне тестування на рівень емоційного інтелекту здобувачів фармацевтичної освіти, яке встановило, що лише 13,2% опитаних мають високі значення емоційного інтелекту, що свідчить про наявність у них ефективної життєвої стратегії, що сприятиме реалізації життєвих планів. Натомість для 23,3% досліджуваних ця здатність є низькою.

Наголошено на необхідності покращення емоційного інтелекту досліджуваних, що дозволить їм більш ефективно керувати емоціями та будувати здорові та задоволені стосунки з оточуючими людьми.

Ключові слова: спеціалісти фармації, емоційний інтелект, емоційна обізнаність, гнучкі навички, професійні компетенції.

Вступ. Наразі вимоги до фармацевтичних фахівців, професія яких має соціальне спрямування та за психологією праці відноситься до типу «людина-людина», значно підвищились [2,3,6]. Тому увага роботодавців в ході оцінки компетенцій претендентів на вакантні посади у фармацевтичному секторі галузі охорони здоров'я надається не лише професійним знанням та навичкам спеціалістів – hard skills, тобто жорстким, а і вимагає наявності у сучасних фармацевтів гнучких навичок – soft skills, наявність яких в значній мірі підсилює ефективність реалізації професійних [3-5,7].

Особливої актуальності дослідження ступеня прояву ЕІ в якості одного із провідних soft skills набуває для молодих фармацевтичних фахівців, зокрема тих, хто має невеликий практичний досвід або лише готується здійснювати професійну діяльність в даній сфері.

Мета. Дослідити показники емоційного інтелекту здобувачів вищої фармацевтичної освіти як одного із ключових компетенцій soft skills.

Методи та матеріали дослідження. У дослідженні було використано метод соціально-психологічного опитування шляхом анкетування здобувачів фармацевтичної освіти, аналітичний, структурно-логічний підхід, угруповання отриманих даних та метод порівняння.

Результати досліджень. Частий вплив негативних факторів на емоційну сферу особистості спеціалістів фармації вимагає від них наявності високого ступеня саморегуляції та самоконтролю, які являються складовими частинами емоційного інтелекту (ЕІ).

З метою визначення рівня ЕІ у майбутніх фармацевтичних спеціалістів нами було проведено психологічне опитування серед 30 здобувачів фармацевтичної освіти випускних курсів НФаУ (м. Харків) за психологічною методикою Н. Холла, яка дозволила встановити як загальні значення їх ЕІ, так його складових [1].

Було встановлено, що за шкалою ЕІ «Емоційна обізнаність» для 36,7% респондентів характерні високі показники. Такі здобувачі адекватно сприймають та ідентифікують емоційні прояви та цілком розуміють наслідки їх впливу в поточній та майбутній перспективі. Вони здатні в повній мірі оцінювати власний емоційний стан, визнають беззаперечність взаємозв'язків між емоціями, мисленням і діями. Середні показники за даною шкалою притаманні 56,7% опитаних. При цьому 6,7% респондентам властиві низькі оцінки за досліджуваним параметром ЕІ, що свідчить про недостатність їх розуміння щодо емоційної обізнаності – рис. 1.

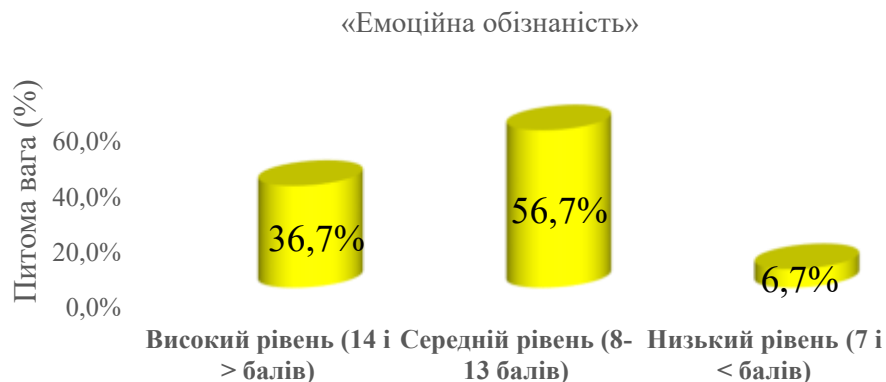

Рис. 1 Показники ЕІ за параметром «Емоційна обізнаність»

Натомість оцінки, отримані за шкалою «Управління своїми емоціями» показали, що якнайкраще це властиво 20% опитаних, які за будь-яких обставин здатні усвідомлено керувати емоціями, що сприяє їм як особистісно зростати, так і сприяє поліпшенню якості побудови ними міжособистісних відносин. При цьому 33,3% опитаним притаманні середні значення щодо емоційного регулювання. Натомість майже половина досліджуваних – 46,7% в недостатній мірі спроможна керувати власними емоційними проявами – рис. 2.

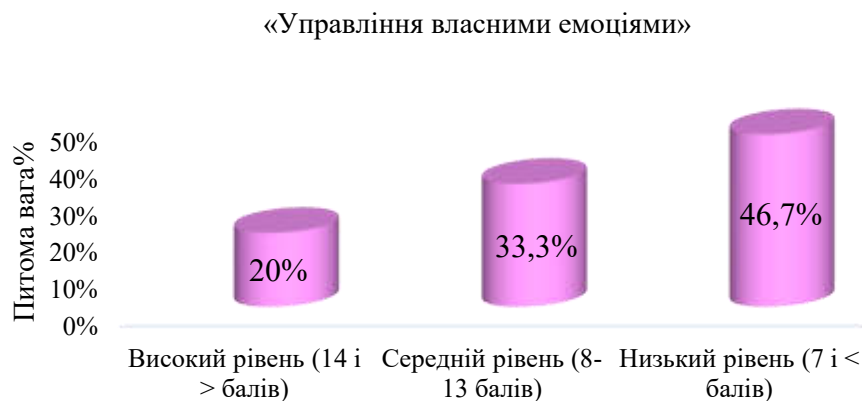

Рис. 2 Показники ЕІ за параметром «Управління власними емоціями»

Шкала ЕІ «Самотивація» дозволяє виміряти здатність досліджуваних входити у відповідні емоційні стани, які сприяють їх покращенню.

Так, було встановлено, що своєчасно збалансувати свій емоцій стан здатні лише 10% опитаних. При цьому 30% респондентів мають низькі значення за

даною шкалою, тобто в багатьох несприятливих життєвих ситуаціях вони не можуть вчасно опанувати власні негативні емоції, що несприятливо позначається на подальшій реалізації їх планів. Натомість 60% опитаних мають середню здатність стосовно емоційної регуляції – рис. 3.

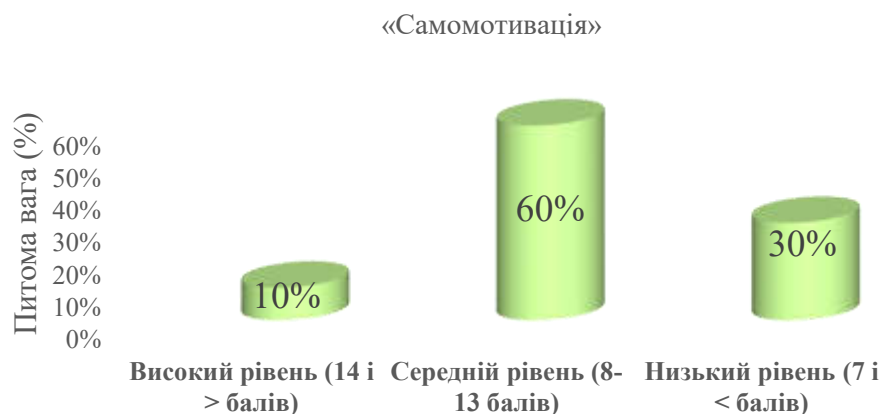

Рис. 3 Показники ЕІ за параметром «Самомотивація»

Вкрай необхідним параметром ЕІ, який виступає необхідною якістю в майбутній професійній діяльності респондентів – є емпатія, яка проявляється через здатність розпізнавати емоції оточуючих та бути емоційно чутливими до них.

Так, оцінка показників, отриманих за параметром ЕІ – «Емпатія» показала, що високою мірою дана здатність притаманна більшості опитаних – 53,3%. Середні емпатійні здібності при цьому властиві 43,3%. Натомість недостатній рівень емпатійності характерний для 3,33% опитаних – рис. 4.

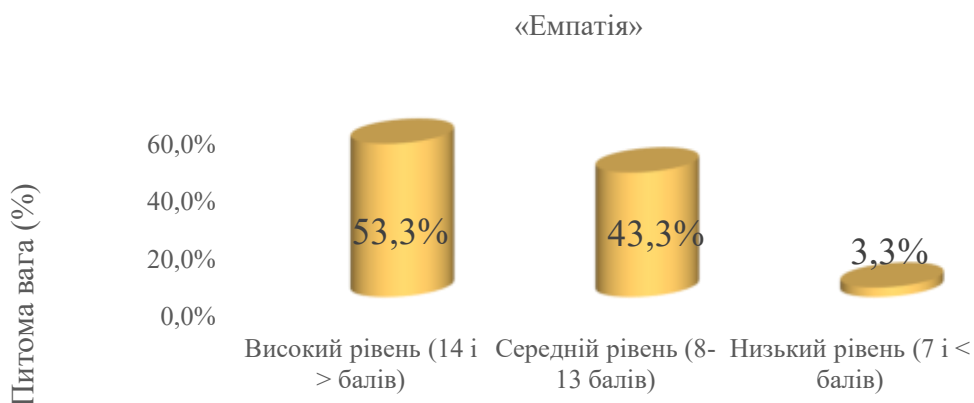

Рис. 4 Показники ЕІ за параметром «Емпатія»

Показники за параметром ЕІ – «Управління емоціями інших людей» дозволяє охарактеризувати міру здатності опитаних ефективно впливати на несприятливий емоційний стан оточуючих.

Нами було встановлено, що ефективно реалізовувати вищезначену спроможність здатні лише 26,7%, що свідчить про їх готовність будувати та підтримувати конструктивні міжособистісні стосунки з іншими людьми. При цьому середня здатність даного параметру притаманна 60%, низький рівень здатності впливати на емоційний спектр інших характерний для 13,3% – рис. 5.

Рис. 5 Показники ЕІ за параметром «Управління емоціями інших людей»

За результатами інтерпретації отриманих значень за всіма досліджуваними параметрами ЕІ методики Н. Холла нами був розрахований загальний інтегральний показник ЕІ респондентів – рис. 6.

Отже, загалом лише 13,3% респондентів мають високі показники ЕІ, що свідчить про їх здатність аналізувати та планувати направленість своїх дій, а також вказує на раціональність їх думок та дій в більшості несприятливих життєвих обставин. Зазвичай вони здатні самостійно та зважено приймати відповідальні рішення у складних ситуаціях, формувати власні поведінкові стратегії та досягати поставлених завдань без докладання непомірних вольових зусиль. Окрім цього, вони готові нести відповідальність за свої вчинки та здатні

виносити раціональні висновки в умовах емоційного перенасичення. При цьому середні значення ЕІ характерні для більшості опитаних – 63,3%, що свідчать про достатній рівень емоційної обізнаності таких респондентів. Разом із цим їх майбутня професійна діяльність через свою соціальну направленість потребує підвищення даного показника, адже безпосередня робота з клієнтами аптек, колегами та керівництвом вимагає наявності високого рівня власної відповідальності в ситуаціях невизначеності та емоційного напруження.

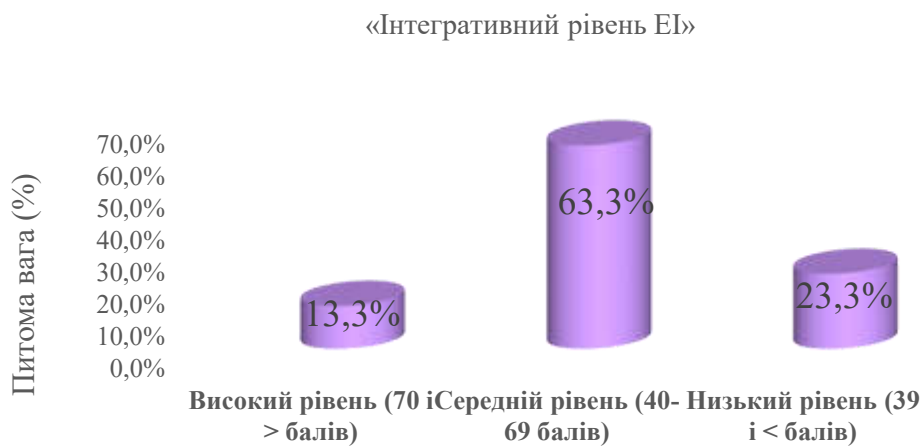

Рис. 6 Інтегративні показники ЕІ респондентів

Низькі показники ЕІ при цьому характерні для 23,3%. Зазначені респонденти можуть мати труднощі з ідентифікацією та розумінням емоційних станів: як власних, так і інших людей, часто відчують себе збентеженими, але, як правило, не здатні визначити та чітко сформулювати, через що. В багатьох життєвих випадках такі люди відчують проблеми з оточуючими через невміння виразити свої почуття у вербальній формі або через вчинки. Також достатньо часто вони нездатні повною мірою адекватно доносити до оточуючих про свої потреби та бажання, що часто призводить до виникнення непорозумінь та конфліктів у міжособистісній сфері та спричиняти формування віддаленості в стосунках. Також вони достатньо часто стикаються з труднощами щодо адекватного реагування в стресових та конфліктних ситуаціях через низьку спроможність подолання негативних емоцій, які виникають через це.

При цьому вкрай важливо пам'ятати, що ЕІ може бути суттєво покращений за допомогою адекватного сприйняття даної проблеми та докладанню певних особистих зусиль, направлених на розвиток емоційної обізнаності, що дозволить виокремити та застосувати особистісні потенційні можливості, здібності і таланти та здійснити особистісну реалізацію у всіх сферах життя: як особистісного, так і професійного [2.6,7].

Висновки.

1. Обґрунтовано важливість ЕІ в якості одного із провідних показників гнучких навичок фахівців у професіях соціально-направленого типу, який дозволяє їм більш ефективно досягти балансу між емоціями та розумом, усвідомлювати внутрішню свободу та рівень особистої відповідальності, а також розуміти потреби оточуючих та мотиви їх поведінки.

2. Проведено психологічне тестування здобувачів фармацевтичної освіти за психологічним опитувальником Н. Холла та виявлено показники їх ЕІ, який виступає одним із визначальних показників їх гнучких компетенцій та свідчить про ступінь готовності до професійної діяльності.

3. Встановлено, що високий рівень ЕІ характерний лише для 13,2% респондентів, що свідчить про їх готовність до ефективної взаємодії з оточуючими через здатність краще сприймати їх потреби та бажання, розуміти їхні почуття та ефективно спілкуватися з ними. Також високі значення ЕІ дозволяють даним респондентам впорядковувати свої власні цілі, управляти стресовими ситуаціями та досягати більшої емоційної стійкості.

4. Виявлено, що 23,3 % опитаних мають низькі значення ЕІ, що свідчить про їх підвищену схильність щодо перебування в тривожних станах, станів роздратованості та розлючення, низької спроможності швидко та ефективно заспокоювати себе та знаходити раціональні шляхи вирішення проблем.

5. Наголошено на необхідності покращення показників ЕІ опитаних, що сприятиме формуванню у них раціональної та ефективної життєвої стратегії, яка дозволить у повній мірі розкрити і реалізувати поставлені плани.

Література.

1. Голл Н. Тест на емоційний інтелект. URL: https://www.eztests.xyz/tests/personality_eq/ (дата звернення: 10.04.2025).
2. Гоулман Д. Емоційний інтелект / пер. з англ. С. Л. Гумецької. Харків: Віват, 2018. 512 с.
3. Зарічкова М. В., Мішина І. Ю. Дослідження сучасних професійних компетенцій для фармацевтичних посад, які визначають їх ефективну діяльність на основі аналізу думки фахівців фармації. Соціальна фармація в охороні здоров'я. 2024. Т. 10, № 2. С. 63-80. DOI: 10.24959/sphhcj.24.325.
4. Кас'янова С. Б. Особливості впливу емоційного інтелекту на особистісні ресурси подолання складних життєвих ситуацій. Вісник Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова. Серія: Психологія. 2018. Т. 23, Вип. 2. С. 49–57. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vonu_psi_2018_23_2_7 (дата звернення: 04.04.2025).
5. Колот С. О. Особливості взаємозв'язку емоційного інтелекту і емоційної регуляції. Роль соціального та емоційного інтелекту як найважливіших soft-skills XXI століття в освітньому процесі: матеріали Всеукр. наук.-педаг. конф. підвищення кваліфікації, м. Одеса, 6 берез.-16 квіт. 2023 р. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2023. С. 179 –182.
6. Носенко Е. Л. Емоційний інтелект як чинник досягнення життєвого успіху: монографія. Київ: Освіта України, 2016. 182 с.
7. Що таке Soft Skill? Як прокачати навички софт скілс. URL: <https://dan-it.com.ua/uk/blog/chto-takoe-soft-skill-kak-prokachat-navyki-soft-skills/> (дата звернення: 02.04.2025).

It has been proven that emotional intelligence is one of the key soft skills parameters of pharmaceutical education students, which contributes to their success in all areas of life. Psychological testing of the level of emotional intelligence of pharmaceutical education students was conducted and it was found that only 13.2% of respondents have high values of emotional intelligence, which indicates that they have an effective life strategy that will contribute to the implementation of life plans. On the other hand, for 23.3% of the respondents this ability is low.

The need to improve the emotional intelligence of the respondents is emphasized, which will allow them to more effectively manage emotions and build healthy and satisfied relationships with others.

Key words: pharmacy specialists, emotional intelligence, emotional awareness, flexible skills, professional competencies.